

TEABELEHT

VKEed: valmisolek tarneaahela riskideks

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Selle ERASMUS+ projekti üldine eesmärk on tutvustada väikese ja keskmise suurusega ettevõtete (VKEde) omanikele, juhtidele ning spetsialistidele tarneahelariiske ja anda oskusi nende riskide tõhusaks ning vastutustundlikuks maandamiseks.

Intervjuud ja riskilood

Projektikonsortsiumi partnerriikides (Austria, Saksamaa, Eesti, Kreeka, Itaalia, Portugal) viidi 2020. aasta detsembrist 2021. aasta märtsini läbi kvalitatiivsed intervjuud VKEde omanike või tippjuhtidega. Intervjuude eesmärgiks oli tarneahelariiskide olukorra kaardistamine erinevates riikides.

Uuringus osalenud VKEd olid väga erineva suuruse ja tegevusaladega. Töötajaid oli ettevõtetes 1-200, tegevusalad varieerusid kosmeetikatööstusest inseneeria, IT, ehituse, metallitööstuse, trükkimise ja transpordini.

Intervjuude põhjal kirjutasid projektipartnerid lühikesed ja sisutihedad riskilood, mida saate lugeda projekti veebilehel (<https://beprepared-project.eu/outputs/>).

Riskilugude õppetunnid

Sarnaselt hiljutistes EL ja riiklikes raportites kirjeldatule on peaaegu kõik VKEd kogenud suuri tarneahelariiske, mida koroonakriis omakorda võimendas:

- küberturbeprobleemid (nt turberikkumised ja andmepüügirünnakud);
- kvalifitseeritud tööjõu leidmise ja hoidmisega seotud väljakutsed;
- väärtusahelate kriitilised puudujäägid (nt tarneahelakatkestused ja -viivitused).

Nagu on näidanud ka teised uuringud, on jätkuv VKE tarneahelate digitaliseerimine neid riske mõjutanud kaksipidiselt:

- muutnud keerulisemaks näiteks küberturvalisuse ja kvalifitseeritud tööjõu leidmise;

- soodustanud aga näiteks uusi e-äri võimalusi.

VKEed on mõnevõrra suurendanud riigisiseseid ja Euroopast pärit hankeid.

Eelkõige just koronaakriisi tõttu on mitmed VKEed kogunud suuri kommunikatsiooniprobleeme tarneahelapartneritega:

- vähenenud või puuduv isiklik suhtlus;
- vastuste hilinemine nt e-kirjavahetuses.

Põhiline järeldus tehtud uuringust oli see, et väga väike osa VKEdest kasutab formaliseeritud riskijuhtimist.

Kokkuvõte

Riskijuhtimine peaks olema prioriteetne juhtkonna tasemel vastutusala, mitte ettevõtte IT-osakonnale delegeeritud väheoluline valdkond.

Riskide visualiseerimine riskinäidiku või riskikaardina aitab teadvustada riske, mille suhtes ettevõtte teatud ajahetkel haavatav on ja planeerida konkreetseid samme nende riskide maandamiseks.

VKE omanik/juhtkond peaks kaaluma töökohtade rotatsiooni, et tagada teadmuse ühtlasem jagunemine oskustöötajate hulgas.

VKE kommunikatsioon peaks olema faktipõhine ja selgituste jagamine nii kiire, kui võimalik, et vältida kuulujutte ettevõtte sees ja väljaspool. Soovitav on kokku leppida kommunikatsioonikanalites ja teabevahetuse sageduses, et äriühingustik (tarnijad, partnerid ja kliendid) oleks kaasatud ja neile jõudev informatsioon ajakohane.

Organisatsiooni liikmed peaksid olema teadlikud nii digitaalsete kui ka kontaktsete koosolekute eelistest ja puudustest, et vastavalt olukorrale ja vajadusele kasutada sobivat koosolekuvormi.

Kõik organisatsiooni liikmed peaksid olema teadlikud sotsiaalmeedia või teiste vähem turvaliste kanalite töötstarbeks kasutamise seotud riskidest. Kui juhtub informatsiooni- või teadmuseleke, peaks iga organisatsiooni liige teadma, kuhu sellisel juhul pöörduda.

Pikaajalised partnerluslepped tootjatega ja ranged tarnijalepingud aitavad vähendada tarneahela riske.

Oluliste toodete tarnijate liiasuse strateegia aitab vähendada väärtusahela puudujäärke.

Toodete saadavust võivad parandada ladustamise, ostu- (kohalik/regionaalne või rahvusvaheline tarne) ja/või transpordistrateegiad (ettevõtte enda autode ja juhtide kasutamine).

Kõigi organisatsiooni liikmete regulaarsed veebipõhised koolitused ja testid aitavad tarneahela riske vähendada või isegi ära hoida.

Projektpartnerid soovivad tänada osalenud ettevõtteid, kes olid nõus oma kogemusi jagama ja andsid sellega olulise panuse käesoleva teabelehe valmimisse.

